

Dokumentnamn	Löpnummer	Antal sidor
PROTOKOLL FRÅN MÖTE MELLAN SKB OCH SSM OM MKB-KOMPLETTERINGAR		1/5
Från	Sammanträdesdatum	
Enheten för slutförvaring, Avd. för radioaktiva ämnen	2014-01-24	
Protokollförare		
Georg Lindgren		
Övriga närvarande	Distribution i övrigt	
SSM: Anders Wiebert, Ansi Gerhardsson, Annika Bratt, Michael Egan, Tomas Löfgren SKB: Saida Engström, Mikael Gontier, Erik Setzman, Olle Olsson, Helene Åhsberg		

1. Mötets öppnande

Deltagarna hälsades välkomna. Mötets agenda diskuterades:

- Frågor framförda av SKB
 - Hur ser SSM på avgränsningen mellan SKB:s olika ansökningar och prövningar enligt KTL och MB?
 - Hur definierar SSM MKB, och till vilka lagar, regler och principer förhåller sig SSM i sin bedömning av MKB?
 - Hur ser SSM på förhållandet mellan SSM:s och domstolens bedömning av MKB?
- Diskussion om kompletteringsbegäran angående Hultsfred som alternativ plats samt alternativa slutförvarsmetoder
- Övriga frågor

2. Frågor framförda av SKB

Hur ser SSM på avgränsningen mellan SKB:s olika ansökningar och prövningar enligt KTL och MB?

SKB ställer sig frågan vilka svar på kompletteringsbegäran dels för ansökan enligt kärntekniklagen, dels för ansökan enligt miljöbalken som ska skickas till SSM. Det kan finnas en risk att två olika miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) växer fram om de inte kompletteras med samma material. SKB anser att det bör finnas en version av MKB:n. SSM bör därför vara tydlig med för vilken ansökan kompletteringar begärs. Genom att SSM både yttrar sig om kompletteringar till mark- och miljödomstolen (MMD) och begär kompletteringar direkt av SKB blir processen komplicerad. SKB har utgått ifrån att den kom-

pletta MKB:n går vägen över MMD. SKB önskar en avstämning av den praktiska hanteringen av kompletteringarna och SKB:s svar till kompletteringarna.

När det gällde kompletteringarna i april så skickade SKB de samlade svaren på kompletteringarna till MMD. Som service till SSM bröt SKB ut och delvis omformulerade svaren som hörde till SSM:s frågor. När det gällde SSM:s yttrande till MMD oktober 2012 svarade SKB endast MMD när det gäller de MKB-relaterade frågorna som täcktes av en av de fyra inlagorna. SKB vill inte belasta MMD med alla kompletteringar som hör till ansökan enligt kärntekniklagen. SKB avser skicka in en samlad redovisning av strålsäkerhetsrelaterade kompletteringar till MMD men det är på en annan nivå än till SSM. MMD kan dock begära allt underlag domstolen vill ha när det gäller strålsäkerhetsrelaterade frågor.

Vad det gäller frågan om att en och samma MKB bör ingå i respektive ansökan var detta en central frågeställning som SSM adresserade i delyttrandet till MMD den 30 september 2013 (SSM2013-3169/SSM2013-4183). I yttrandet framförde SSM önskemålet om att SKB tar fram en ny, samlad MKB när kompletteringsfasen är avslutad. SSM har därför ingen annan uppfattning än SKB i denna fråga.

När det gäller SKB:s svar på kompletteringar till MMD anser SSM att SKB bör skicka strålsäkerhetsrelaterade redovisningar till SSM. Detta gäller även de redovisningar som SKB tar fram som svar på andra remissinstansers frågor. SSM noterar att det finns exempel på frågor rörande strålsäkerhet där såväl SSM som andra remissinstanser har efterfrågat kompletteringar, och där SKB har gett mer omfattande svar på andra remissinstansers frågor än på SSM:s.

När miljöbalksansökan i övrigt är komplett, kommer SSM få underlaget i sin helhet från MMD, vilket bl.a. innefattar en komplett MKB. Frågor som inte har koppling till strålsäkerhet behöver därmed inte skickas direkt till SSM, utan där kan SSM avvakta MMD:s remittering av det kompletta underlaget.

Det är bl.a. mot denna bakgrund som SSM i delyttrandet till MMD förordar att en ny reviderad MKB eller åtminstone att en MKB-ssummering tas fram efter kompletteringsfasen i syfte att öka tydligheten och möjliggöra en samlad bedömning. SKB har föreslagit en läsanvisning.

SSM framförde vidare att myndigheten genom det brev som skickades till SKB den 26 november 2013 har informerat SKB om att bedömningen om kompletteringsbehov av ansökan och MKB:n enligt miljöbalken även gäller prövningen enligt kärntekniklagen.

Slutligen, vad det gäller till vilket djup som strålsäkerhetsfrågor ska prövas i miljöbalksprövningen, angav SSM att det i första hand är upp till MMD att avgöra vilket underlag domstolen vill ha i prövningen. SKB bedömer att domstolen inte behöver ha allt material rörande strålsäkerhetsrelaterade frågor i prövningen enligt miljöbalken. SSM menar att det enklaste är att domstolen och myndigheten får samma underlag.

Hur definierar SSM MKB, och till vilka lagar, regler och principer förhåller sig SSM i sin bedömning av MKB?

SKB framförde att det finns en flexibilitet i hur en MKB ser ut med tanke på det stora spannet av olika typer av verksamheter som kräver en MKB, men att det dock finns en praxis för alternativredovisning, platsval och Fud-program kontra MKB.

SKB anser vidare att SSM:s avgränsningar av vad som bör ingå i en MKB avviker från gängse praxis. SKB konstaterade vidare att MMD brukar ha en flexibel syn på var olika delar, som exempelvis alternativredovisning och platsval, redovisas och att MMD enligt SKB hittills inte har framfört några synpunkter på redovisningens struktur. SKB ansåg att SSM:s begärda kompletteringar kan leda till att MKB:n växer till något annat än en MKB. De inledande kapitlen i MKB:n är förhållandevis långa.

SSM framförde att det görs en bedömning från strålsäkerhetssynpunkt av vad som bör finnas i MKB:n. Därtill hör exempelvis en tillräcklig beskrivning av alternativ. För en verksamhet av en sådan karaktär som omhändertagande av det använda kärnbränslet, kan, och bör, höga krav ställas på redovisningen. Det krävs en anpassning från fall till fall.

SSM anser inte att MKB:n påtagligt skulle växa i omfång i och med de begärda kompletteringarna. SSM:s utgångspunkt är att MKB:n, utöver redovisningar av alternativ m.m., behöver ge en ändamålsenlig beskrivning av verksamheten och, i tillämpliga fall, hänvisa till fördjupade redovisningar vars resultat sammanfattas i MKB.

Angående att metod- och platsvalsbilagorna ligger utanför MKB:n anser SSM att det är en skillnad om redovisningarna hanteras som bilagor till MKB:n eller som bilagor till ansökan. SSM anser att metod- och platsvalsredovisningarna formellt hör hemma i MKB:n. SSM har dock i första hand inte adresserat denna fråga, utan har lagt större vikt vid innehållet i redovisningarna.

SSM anser sig behöva efterfrågat material för att kunna ta ställning och ge ett bra underlag till regeringen. Det bör ligga i SKB:s intresse att tillhandahålla de efterfrågade redovisningarna.

SKB angav att man har för avsikt att tillhandahålla de redovisningar som behövs. I de fall SSM inte har fått det som önskas beror det på att SKB inte förstått vad SSM syftar på. SKB konstaterade vidare att SSM och SKB är av olika uppfattning i vissa frågor, exempelvis när det gäller formalia kring hanteringen av redovisningen av djupa borrhål. SKB anser att konceptet djupa borrhål inte är ett formellt alternativ till den sökta verksamheten enligt miljöbalken. Därmed ska det inte redovisas som ett alternativ i MKB:n.

I november 2013 lämnade SKB till MMD synpunkter på SSM:s delyttrande från september 2013 avseende begärda kompletteringar. SSM avser inte bemöta dessa synpunkter utan väntar på att SKB ska inkomma med de efterfrågade kompletteringarna. Ett nytt möte mellan SSM och SKB bokades till den 18:e mars med möjlighet till diskussion och förtydliganden gällande kvarstående kompletteringsbehov enligt SSM:s delyttrandet till MMD i september 2013. Det finns också möjlighet för SKB att vända sig till SSM tidigare än så vid behov av förtydliganden.

3. Diskussion om kompletteringsbegäran angående Hultsfred som alternativ plats och alternativa slutförvarsmetoder

Alternativa slutförvarsmetoder

När det gäller delen av kompletteringen som syftar till frågor om åtkomlighet/oåtkomlighet, kontroll och återtag i samband med djupa borrhål undrar SKB vad SSM menar med en genomgripande analys av denna frågeställning. Hur långt ska SKB gå i analysen med tanke på att återtag kan ske på olika sätt och att resonemangen därför kan behöva grunda sig i spekulationer. Vidare konstaterar SKB att det inte är lätt att jämföra en välutvecklad metod som KBS-3 med ett koncept som djupa borrhål. SKB framför att

det i slutänden är en politisk fråga om beslut ska fattas nu eller om man ska vänta och utveckla andra metoder.

SSM önskar en bättre redovisning av resonemang kring eventuella för- och nackdelar med djupa borrhål i jämförelse med KBS-3-metoden. En optimerad utformning av djupa borrhål bör vara en utgångspunkt för jämförelsen. SSM hänvisar till den bedömning som SSM gjort i detta avseende i skrivelsen från den 17 december 2013 samt tidigare ställningstaganden. De båda alternativen bör beskrivas och utvärderas på ett objektiva sätt, i detta avseende anser SSM att den nuvarande jämförelsen brister. Syftet med den jämförande redovisningen bör, enligt SSM, vara att klargöra förutsättningarna för metodvalet. Den struktur som SKB:s tidigare jämförelse hade i SKB R-10-13 kan enligt SSM vara en bra utgångspunkt. SSM förutsätter att SKB, utifrån den nu förordade utformningen av alternativet djupa borrhål, uppdaterar jämförelsen med beaktande av de synpunkter som SSM har lämnat.

SSM konstaterar i kompletteringsbegäran om metodvalsfrågan som skickades till SKB den 17 december 2013 att SKB har för avsikt att komplettera MKB:n i denna fråga. SSM har framfört synpunkter på den tänkta kompletteringen så att den även tillgodoser SSM:s förväntningar för att, så långt det är möjligt, undvika ytterligare kompletteringar av underlaget.

Hultsfred som alternativ plats

SKB undrar varför SSM:s kompletteringsbegäran syftar på en jämförelse av Hultsfred med Laxemar. Vidare undrar SKB om SSM även anser det vara en framkomlig väg att jämföra Hultsfred direkt med Forsmark med tanke på att detta är det slutliga målet med redovisningen av alternativa platser.

SSM anser, liksom SKB, att den slutliga frågan är hur Hultsfred står sig i förhållande till Forsmark. När det gäller frågan om en inlandslokalisering och långsamma strömningsvägar så har diskussionen historiskt sett kretsat kring Laxemar och Hultsfred och befintliga utredningar jämför dessa platser. Utgångspunkten för SKB:s redovisning i platsvalsrapporten är dessa utredningar och SSM:s kompletteringsbegäran grundar sig i SKB:s redovisning. SSM anser att om Hultsfred inte visar uppenbara fördelar gentemot Laxemar finns det ingen anledning att direkt jämföra Hultsfred med Forsmark med tanke på de av SKB redovisade tydliga skillnaderna mellan Laxemar och Forsmark.

SSM önskar en jämförelse på en övergripande nivå baserad på befintliga utredningar. SKB har i sin redovisning i ansökan och tidigare svar på kompletteringar pekat på eventuella nackdelar med en lokalisering i Hultsfred och SSM vill se en sammanvägd motivering för bortvalet av Hultsfred som bör innefatta en värdering av de viktigaste faktorerna på en övergripande nivå. Frågan kring långa strömningsvägar och salthalt har länge diskuterats och det är därför önskvärt att dessa faktorer ingår i motiveringen.

4. Övriga frågor

SKB:s svar på kompletteringarna

SKB noterade att MMD sannolikt inte kommer med något utlåtande innan den 15 februari 2014 vilket är svarsdatumet SSM har nämnt i den senaste kompletteringsbegäran. SKB förordar därför ett senare datum. SKB undrade även om SSM ska remissa ansökansunderlaget igen.

SSM svarade att datumet inte behöver betraktas som strikt, det kan vara värt att invänta MMD:s utlåtande. SSM svarade vidare att ansökan ska ut på remiss igen. I det sammanhanget framförde SSM att det är en utmaning för SSM:s tidsplanering att vissa kompletteringar kommer sent, exempelvis hösten 2014 och att remissinstanserna bör få ett komplett underlag. Om det blir förseningar i kompletteringarna kan det påverka SSM:s tidsplan.

Bergtäckning i Clab och lokalisering av Clink

SKB undrar varför frågan om bergtäckning i SSM:s kompletteringsbegäran ansågs vara en lokaliseringsfråga. Enligt SKB är detta inte en säkerhetsfråga för driften utan en anläggningsutformningsfråga som kan hanteras på liknande sätt som motsvarande frågor vid byggnationen av Clab 2. Processteget måste ligga i anslutning till Clab.

SSM menar att det både är en utformnings- och lokaliseringsfråga eftersom frågorna hänger ihop. Det är inte uppenbart för SSM att bergtäckningen inte är en säkerhetsfråga och vill få belyst om en annan lokalisering/utformning av Ink, som inte skulle innebära bergarbeten vid Clab, kan ha viktiga fördelar. Därför bör kopplingen mellan lokalisering och utformning redovisas för att motivera den planerade verksamheten.

Framtida möten

- De 18 mars kl. 13-15. Diskussion om SSM:s förväntningar när det gäller kompletteringar som SKB arbetar med för tillfället och summeringen av den kompletterade MKB:n.
- 25 februari avstämningsmöte mellan SKB och SSM (flyttas från 4 februari).

Protokollet justeras:

Ansi Gerhardsson
Strålsäkerhetsmyndigheten

Helene Åhsberg
Svensk Kärnbränslehantering AB

